

RAPPORT 2025

Granskning av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning 2025

2026-03-24

Stefan Sjöblom

Anna Sandström

Aleksandra Popovic

BORÅS STAD

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Syfte och revisionsfrågor	3
1.2 Revisionskriterier	3
1.3 Ansvarig nämnd/styrelse	3
1.4 Metod	3
1.5 Projektorganisation	4
1.6 Beslut	4
2 Granskningsresultat	5
2.1 Årsredovisning	5
2.1.1 Förvaltningsberättelse	5
2.2 Redovisningsprinciper	6
2.3 Balanskrav	6
2.4 Resultaträkning	6
2.4.1 Ekonomiskt resultat	7
2.4.2 Stickprov	8
2.5 Balansräkning	8
2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	8
2.6.1 Drift- och investeringsredovisning	8
2.6.2 Kassaflödesanalys	9
2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR	9
2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	10
2.8 Måluppfyllelse	10
2.9 Särskilda bevakningsområden	11
2.10 Intern kontroll	14
2.11 Övriga iakttagelser	15
2.11.1 Internbanken i Borås Stad	15
3 Sammanfattande bedömning	16

1 Inledning

Enligt kommunallag (2017:725) ska förbundets revisorer pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om årsredovisningen är förenligt med de mål som Direktionen fastställt.

Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Granskning av årsredovisningen inklusive verksamhetsmässigt resultat/måluppfyllelse har genomförts av Borås Stads Revisionskontor och redovisas i innevarande rapport.

Årsredovisningen och revisorernas bedömning ska behandlas av respektive medlemskommuns Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av förbundets verksamhet som har genomförts under året.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen gällande ansvarsfrihet. Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Denna styr vilka Rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) som används i granskningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), gällande rekommendationer från RKR samt i enlighet med God redovisningssed?
- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? (med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar)
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultatet för förbundet?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Direktionens beslutade mål, finansiella likväl som verksamhetsmässiga, för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

1.2 Revisionskriterier

Granskningen har utförts enligt kommunallag (2017:725), lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), God revisionssed i kommunal verksamhet samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

1.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Direktionen i Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) är ansvarig.

1.4 Metod

Granskningen har utförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och i enlighet med *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Detta innebär bl.a. att tillämpliga ISA, ISAE och ISRE har följts. Standarden beskriver förutsättningar och tar hänsyn

till den kommunala särarten samt de regler som sakkunniga biträden, däribland kommunala yrkesrevisorer och auktoriserade/godkända revisorer samt registrerade revisionsbolag har att följa.¹

Granskningen grundas på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen innefattar att granska ett urval av underlag och annan information i räkenskapssammandraget samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentreras till där risken för väsentliga fel är störst. Därutöver ska granskningen innehålla en bedömning om årsredovisningen är rättvisande, d.v.s. att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till felaktigt beslutsfattande.

Räkenskaperna granskas enligt följande:

- Att redovisningen följer krav på räkenskapsföring enligt 11 kap kommunallagen, d.v.s. att räkenskaper och årsredovisning upprättats.
- Att upplysning lämnats om utfallet, finansieringen av verksamheten och den ekonomiska ställningen vid årets slut.
- Att upplysning lämnats om borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser.
- Att årsredovisningen är upprättad med iakttagande av god redovisningssed. God redovisningssed innebär att redovisningsskyldiga i första hand ska följa lagar och rekommendationer och i övriga fall, då det inte finns någon specifik regel, tillämpa god sed.
- Att redovisningen är materiellt rätt (alla tillgångar och skulder existerar och avser SÄRF).
- Att redovisningen är rätt periodiserad (alla intäkter och kostnader avser redovisningsåret).

Övriga delar har granskats översiktligt i syfte att bedöma om uppgifter som ska ingå i årsredovisningen enligt lag och rekommendationer från RKR har lämnats.

Granskningen är genomförd med kontrollmålsmetodik och systemstödet Hogia Audit. Granskning av fakturaunderlag och stickprov av specifikationer har genomförts. Stickprov av konton med större avvikelser mellan åren 2024 och 2025 har utförts. Stickprov har delvis bearbetats med hjälp av AI.²

En genomgång av balanskontona samt rutiner för periodisering har genomförts. Vidare har avstämningar och kontroll av anläggningsreskontran samt moms- och skatteredovisning utförts. En redogörelse av pensionsavsättning och prognos har avhandlats. Avstämning har skett med förbundets ekonomiavdelning. Intervjuade har tillställts rapportutkast för faktagranskning.

1.5 Projektorganisation

Stefan Sjöblom är granskningsledare. Granskningsmedarbetare är Anna Sandström och Aleksandra Popovic vid Revisionskontoret Borås Stad.

1.6 Beslut

Projektplanen för granskningen har beslutats av de förtroendevalda revisorerna 27 oktober 2025.

¹ Standard för kommunal räkenskapsrevision, SKR, Skyrev och FAR, senast ändrad genom FARN 2025:48, träder i kraft 1 januari 2025, <https://extra.skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/standardforkommunalrakenskapsrevision.92968.html>

² Klang.ai

2 Granskningsresultat

Nedan avrapporteras de iakttagelser och granskningsresultat som framkommit vid granskning av förbundets årsredovisning.

2.1 Årsredovisning

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska kommunalförbund upprätta en årsredovisning.³

En årsredovisning ska bestå av:

- en resultaträkning,
- en balansräkning,
- en kassaflödesanalys,
- noter,
- en driftredovisning,
- en investeringsredovisning, och
- en förvaltningsberättelse.

Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Årsredovisningens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten är i huvudsak god.

2.1.1 Förvaltningsberättelse

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) 11 kap ska en förvaltningsberättelse innehålla följande delar:

- Utvecklingen av verksamheten
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden
- Andra förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning
- God ekonomisk hushållning
- Ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat

I förvaltningsberättelsen ska information lämnas om viktiga händelser som inträffat under rapportperioden. Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s årsredovisning i allt väsentligt följer den uppställning som anges i 11 kap i LKBR.

³ LKBR, 1 kap. 3§

Revisionskontoret noterar att väsentliga personalförhållanden gällande sjukfrånvaro för kvinnor respektive män är undantagna från redovisning av integritetsskäl enligt 11 kap. § 6 LKBR.⁴

Revisionskontoret konstaterar att förvaltningsberättelsen innehåller en sammanställning av mål och uppdrag och att framställningen i allt väsentligt är deskriptiv. I årsredovisningen genomförs en samlad bedömning om att målen för god ekonomisk hushållning uppnås under 2025.

Revisionskontoret bedömer att den information som lämnas i förvaltningsberättelsen ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning.

2.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen har samma redovisningsprinciper använts som vid föregående bokslut.

2.3 Balanskrav

Ett kommunalförbund ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet som ska redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt kommunallagen regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat.

RKR har i sin rekommendation RKR R15 Förvaltningsberättelse⁵ lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och kommunallagen.

Enligt 11 kap. 10 § LKBR ska upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultat redovisas i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår att vid beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens balanskrav, ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten.

SÄRF redovisar en avstämning av balanskravet i enlighet med RKR R15 i förvaltningsberättelsen. Förbundets underskott för året uppgår till cirka -4,0 mnkr och det finns inget negativt historiskt resultat att beakta då ingående balanskravsresultat från 2024 uppgick till 0,0 mnkr. En balanskravsjustering har gjorts gällande jämförelsestörande poster på 0,6 mnkr och reducering av samtliga realisationsvinster om minus 0,5 mnkr. Balanskravsresultatet blir därmed -3,9 mnkr för SÄRF 2025.⁶ Direktionen åberopar i årsredovisningen synnerliga skäl för att inte återställa underskottet under de kommande tre åren. Det synnerliga skälet är förbundets starka finansiella ställning.

2.4 Resultaträkning

Enligt 5 kap. 1 § LKBR ska resultaträkningen i sammandrag redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret.

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen följer i huvudsak lagstiftningens uppställning. I uppställningen har förbundet bytt ut posten skatteintäkter mot medlemsbidrag. För att förtydliga redovisningen i resultaträkningen kan man komplettera med andra poster och delposter enligt LKBR 5 kap 3§, vilket förbundet numera gjort.⁷

⁴ Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning 2025, beslutad 4 mars 2026, sid. 23

⁵ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2024/07/RKR-R15-Forvaltningsberattelse_maj-2024.pdf

⁶ SÄRF årsredovisning 2025, sid 25

⁷ Eriksson, Haglund, Tagesson, "Kommunal bokförings- och redovisningslag", 2019, sid 66-67

2.4.1 Ekonomiskt resultat

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) redovisar ett underskott på cirka 4,0 mnkr för perioden 1 januari 2025 till 31 december 2025. Budgeten för 2025 är underfinansierad med 6,0 mnkr (underfinansierad budget med 2,5 mnkr år 2024).⁸ Därför blir skillnad mot budget ett positivt utfall om 2,0 mnkr.

Förbundets förklaring till budgetavvikelserna är att intäkter avviker mot budget avseende avtal med ett negativt resultat om 1,0 mnkr samt att det finns ökade intäkter på 4,0 mnkr som ej budgeterats avseende försäljning av anläggningstillgångar. Intäkterna har även påverkats av ersättningar gällande utbildning från Myndigheten för civilt försvar (MCF) samt ersättning för utrustning till civilplikten. Förbundet berättar vidare att verksamhetens kostnader visar positiv avvikelse mot budget med 1,7 mnkr och består främst av minskade personalkostnader och förbrukningsavgifter för lokaler. Därutöver finns det kostnader som ej budgeterats för utrustning till civilplikten och tjänster för PFAS som påverkat resultatet. Vidare finns en positiv avvikelse på avskrivningar med 0,8 mnkr då budgeterade investeringar på 16,3 mnkr är påbörjade men kommer att slutföras först under 2026.⁹

Det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2025 till 63,4 mnkr (år 2024: 67,4 mnkr). Eget kapital ska täcka den ingående ansvarsförbindelse som finns för pensionsutfästelse före 1998 på 10,4 mnkr (2025) samt förbundets risker.

Förbundet budgeterar årligen utifrån överenskomna medlemsbidrag enligt beslutad rambudget och kostnad för pension enligt KPA:s prognos. Förbundet förväntas inte generera något överskott utan målet är nollresultat varje enskilt år. Förbundet konstaterar i budget 2025 att kostnader för materiel, hyror och värme samt pensionsutfästelse före 1998 är högre än vad som beräknades i budgetramen då SKR:s prognos för PKV¹⁰ användes. Med hänvisning till förändrad kostnadsbild föreslås att Direktionen anför synnerliga skäl att utnyttja förbundets goda soliditet som kommer från tidigare positiva budgetavvikelser och beslutar att underskottet tas mot eget kapital.

Revisionskontoret noterar att förbundet har lagt en minusbudget om 6,0 mnkr för räkenskapsåret 2025. Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska det varje år upprättas en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. Av förbundets budget framgår vilka synnerliga skäl som åberopas för att fatta beslut om en underfinansierad budget 2025:

”Med hänvisning till förändrad kostnadsbild föreslås att Direktionen anför synnerliga skäl att utnyttja förbundets goda soliditet som kommer från tidigare positiva budgetavvikelser och beslutar att underskottet på 6,0 mnkr tas mot eget kapital.”¹¹

Synnerliga skäl kan vara att tillfälligt utnyttja en god soliditet om förbundets egna kapital klarar att täcka budgeterat underskott för 2025, men det innebär en försämring av förbundets ekonomiska ställning. Möjligheten att underbalansera budgeten skall användas med restriktivitet och normalt sett endast något enstaka år. Att konsekvent underbalansera budgetarna är inte heller förenligt med god ekonomisk hushållning enligt kommunallagen.¹² Revisionskontoret kan konstatera att förbundet har haft en underfinansierad budget åren 2020 till 2025.

⁸ SÄRF, Verksamhetsplan och Internbudget 2025, diariernr 2024-000420, beslutad av Direktionen 2024-12-13, sid. 8.

⁹ Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning 2025, beslutad 4 mars 2026, 2026-03-20, sid 30.

¹⁰ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

¹¹ Ibid.

¹² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/god-ekonomisk-hushallning-i-kommuner-och-landsting_GR03105/html/

SÄRF har genomfört effektiviseringar under år 2025. Krav på effektiviseringsåtgärder ledde till en utredning kring den operativa förmågan. Utredningen presenterades och Direktionen fattade beslut om minskad bemanning på stationerna i Fritsla, Sätilla och Trädet. För Fritsla innebar det omvandling av organisationsformen från räddningstjänstpersonal i beredskap till räddningsvärnspersonal. Effektiviseringen medförde en besparing på cirka 2,5 mnkr.¹³

Revisionskontorets uppdrag är att bedöma om årsredovisningens ekonomiska resultat är förenligt med Direktionens beslut om finansiella mål och om verksamheten bedrivs i enlighet med fastställda mål. Revisionskontoret noterar att det finansiella målet om ett nollresultat inte uppnås även om budgetmålet för 2025 överträffas.

2.4.2 Stickprov

Revisionskontoret har genomfört cirka 60 stycken stickprov (60 stycken 2024) av ca 10 konton i resultaträkningen som har stora avvikelser mellan åren 2024 och 2025. Vid granskning av delårsbokslutet gjordes ett större stickprov av cirka 140 verifikationer på 22 konton. Konton som har granskats är främst konton i kontoklass 4–7. Konton som berörs av granskningen är kommunikationsradio, upplupna löner, logi och representation för anställda, övriga inventarier, skyddsutrustning, uppvaktningar och minnesgåvor samt konsulter m.fl. Därutöver har samtliga kreditkortsfakturors verifikationer under en månad granskats. Granskningen visar att det inte förekommer några större avvikelser i de stickprov som genomförts.

2.5 Balansräkning

Enligt 6 kap 2 § LKBR ska balansräkningen i sammandrag redovisa förbundets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s balansräkning i huvudsak är uppställd i enlighet med 6 kap 2 § LKBR och omfattar tillräckliga noter.

2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Enligt 1 kap. 4 § LKBR ska bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

Bokslutsprocessen har adekvata anvisningar som har informerats i rimlig tid innan bokslutets transaktioner ska vara genomförda. Huvudsakliga bokslutsjusteringar har bokförts i redovisningssystemet och dokumenterats i programmet Kommunresurs.

2.6.1 Drift- och investeringsredovisning

Revisionskontoret har granskat drift- och investeringsredovisningen i SÄRF. Förbundets investeringar består huvudsakligen av nödvändiga reinvesteringar inom fordonsparken och har uppgått till 7,1 mnkr (19,7 mnkr). Årets investeringar avviker mot budget. Dessa kommer enligt förbundet att genomföras under 2026 varav inköp av två släckbilar, en transportbil och fler motorsprutor med mera är påbörjade och ingår med 17,7 mnkr i kvarstående investeringar per den 31 december 2025.

¹³ SÄRF årsredovisning 2025, sid 8

Budgeterade och färdigställda investeringar fördelas enligt nedanstående tabell:

Investeringar i Mnkr

	Pågående 2025-01-01	Budget 2025	Färdigställda 2025	Kvarstående 2025-12-31
Släck/Räddningsbil	0	10	0	10
Motorsprutor (Räddningsutrustning)	2,2	0,9	-1,4	3,9
Räddningsconatiner	2	0	-0,5	1,5
Räddningsutrustning	2,7	5,2	-1,2	6,7
Terräng-, person- och transportbilar	3	6,5	-2,5	7,0
Säkerhet (master passage)	0	1,7	0	1,7
IT, Teknik, Utbyte Rakel	1,2	4,6	-1,1	4,7
IT, Teknik	5,2	3,4	-0,4	8,2
SUMMA	16,3	32,3	-7,1	43,7

Mnkr	2025	2024	2023	2022
Avskrivningar	10,7	8,9	8,0	7,3

Bild 1. Förbundets investeringar 2025 (mnkr).¹⁴

Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s drift- och investeringsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med RKR R14.¹⁵

2.6.2 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Revisionskontoret har granskat kassaflödesanalysen enligt RKR R13 Kassaflödesanalys.¹⁶ Räkenskapsårets kassaflöden ska i kassaflödesanalysen hänföras till sektorerna; löpande verksamhet, investeringsverksamhet samt finansieringsverksamhet. Kassaflödesanalysen med tillhörande noter är korrekt uppställd.

Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s kassaflödesanalys numera i huvudsak är upprättad i enlighet med RKR R13.

2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR

Revisionskontoret har granskat immateriella anläggningstillgångar enligt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar. SÄRF har inga immateriella anläggningstillgångar.

Revisionskontoret har granskat materiella anläggningstillgångar enligt RKR R4 Materiella anläggningstillgångar. Revisionskontoret noterar att SÄRF har lämnat not i balansräkningen avseende anläggningstillgångar. Revisionskontoret noterar att såväl avskrivningar samt avskrivningstider finns uppställda i avsnittet redovisningsprinciper, vilket är i enlighet med RKR R4. I bokslutsmaterialet finns även förteckning över sålda/utrangerade inventarier.

Revisionskontoret har översiktligt granskat leasing enligt RKR R5 Leasing.¹⁷ Leasingavtal kan vara finansiella eller operationella. Enligt RKR R5 Leasing ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Revisionskontoret rekommenderar förbundet att se över sina hyresavtal.¹⁸ Detta för att se om några av dessa kan klassificeras som finansiell leasing, i samband med översynen av hyresavtal. Översynen har påbörjats under år 2025 men ännu ej avslutats, uppger intervjuade tjänstepersoner vid SÄRF.

¹⁴ SÄRF årsredovisning 2025, sid 31

¹⁵ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2023/10/RKR-R14-Drift-och-investeringsredovisning_okt-23.pdf

¹⁶ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2024/11/RKR_R13-Kassaflodesanalys_nov-2024.pdf

¹⁷ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2023/11/RKR-R5-Leasing_maj-2023.pdf

¹⁸ Revisionskontoret noterar att samtliga SÄRFs hyresavtal är uppsagda per 31 december 2024. Direktionens protokoll §94, 15 december 2023.

2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Från och med år 2006 gäller för samtliga kommuner och kommunalförbund att Kommunfullmäktige ska fastställa mål för "god ekonomisk hushållning" enligt 11 kap 1 § kommunallagen. Enligt kommunallagen föreligger därutöver krav på att "fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen".

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen har uppnåtts och följts.¹⁹ Förbundet bedömer i årsredovisningen att SÄRF uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning med utgångspunkt från en underfinansierad budget.

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s budget och årsredovisning har en skrivning om god ekonomisk hushållning. Förbundet saknar beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning. I sådana riktlinjer ska både finansiella som verksamhetsmässiga mål framgå som är av vikt för god ekonomisk hushållning. Avsaknaden av riktlinjer och mål gör det svårt att bedöma om förbundet har en god ekonomisk hushållning. Detta i synnerhet då budgeten är underfinansierad och det saknas ställningstagande från Direktionen om hur stort det egna kapitalet ska vara för att ha en god ekonomisk hushållning.

Verksamhetsmålen enligt handlingsprogrammet för skydd mot olyckor och verksamhetsplan och internbudget 2025 redovisas nedan i avsnitt 2.8.

2.8 Måluppfyllelse

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds målarbete

Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska vara i balans och att budget och flerårsplan ska innehålla finansiella mål, samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska följas upp kontinuerligt, och det är Direktionens ansvar att i årsredovisningen utvärdera måluppfyllelsen.

Södra Älvsborgs Räddningstjänsts (SÄRF) förbundsordning utgör grunden för förbundets verksamhet. Direktionen beslutar om ett handlingsprogram som reglerar målsättning och ambitioner för SÄRF för varje mandatperiod. Förbundsordning och handlingsprogram fastställs av respektive medlemskommuns fullmäktige.

Direktionen tog beslut 15 december 2023 om SÄRF:s vision samt om det övergripande handlingsprogrammet för perioden 2024 och framåt. Handlingsprogrammet gäller tillsvidare. Handlingsprogrammet syftar till att vara ett strategiskt styrdokument för SÄRF som kan anpassas utefter rådande förhållanden och förändringar som sker i samhället. Programmet beskriver SÄRF:s förebyggande-, operativa- och stödverksamhet samt drar upp breda riktlinjer för de kommande fyra åren. De övergripande målen i handlingsprogrammet bygger på räddningstjänstens uppdrag som bryts ned till mål i årliga verksamhetsplaner.

Säkerhetsmålen beskriver den nivå av skydd och säkerhet som SÄRF vill uppnå i samhället för perioden 2024 och tillsvidare. Hur detta ska genomföras beskriver SÄRF i den årliga verksamhetsplanen. Säkerhetsmålen (totalt 12 stycken) är uppdelade i tre kategorier; före händelse, under händelse och efter händelse. Varje säkerhetsmål är uppdelat på ett eller flera årliga prestationsmål. Prestationsmål för 2025 fastställdes av Direktionen 13 december 2024 i *Verksamhetsplan och internbudget för 2025*. Sammantaget fastställdes 18 prestationsmål för 2025 uppdelat på kategorierna; före händelse (8 st.), under händelse (8 st.) och efter händelse (2 st.).²⁰

¹⁹ LKBR 11 kap. 8 §

²⁰ SÄRF:s Verksamhetsplan och internbudget 2025, beslutad av Direktionen 13 december 2024

I årsredovisningen²¹ framgår de säkerhetsmål som gäller för perioden 2024 och framåt samt de årliga prestationsmål som är beslutade för 2025.

Samtliga beslutade prestationsmål i verksamhetsplanen följs upp i årsredovisningen tillsammans med en skattning i procent av måluppfyllelsen/genomförandet.

Måluppfyllelsen per den 31 december 2025 redovisas i enlighet med nedanstående:

Förbundets prestationsmål 2025 för säkerhetsmål, Före händelse

0 ■ 3 ◆ 5 ● av 8 prestationsmål 2025

Förbundets prestationsmål 2025 för säkerhetsmål, Under händelse

0 ■ 1 ◆ 7 ● av 8 prestationsmål 2025

Förbundets prestationsmål 2025 för säkerhetsmål, Efter händelse

0 ■ 0 ◆ 2 ● av 2 prestationsmål 2025

Sammantaget redovisar förbundet följande måluppfyllelse per 31 december 2025

0 ■ 4 ◆ 14 ● av 18 prestationsmål 2025

Sammantaget är 14 av 18 prestationsmål helt uppfyllda under 2025. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen totalt sett till 94 % uppnått under året. Förbundet uppger att de arbetat med samtliga prestationsmål under året. Vissa aktiviteter har dock bortprioriterats helt som en konsekvens av det ändrade schemat för den operativa personalen, samt att NATEV-registret²² tagit mer resurser i anspråk inom det förebyggande området framhåller förbundet. Därför uppnås inte alla 18 prestationsmål helt, menar förbundet.

2.9 Särskilda bevakningsområden

Revisorerna i SÄRF har särskilt under året bevakat följande områden: Omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn, hyressättning av verksamhetslokaler, de nya arbetstidsreglerna i kollektivavtal (EU:s krav om dygnsvila), samt sanering av Viskan (Guttasjön).

Omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn

Ulricehamns kommun har under en längre tid arbetat tillsammans med SÄRF med att utreda var den nya brandstationen ska lokaliseras. Den planerade nybyggnationen av brandstationen i Ulricehamn har försenats i förhållande till det tidigare beslutet i Kommunfullmäktige, där det fastställdes att en ny brandstation skulle vara färdigställd senast den 31 december 2024. I december 2024 förvärvade Ulricehamns kommun fastigheten FG Snickeri för cirka 15 miljoner kronor. Fastigheten omfattar en total yta om 19 600 kvadratmeter, är planlagd för småindustri och inrymmer en industribyggnad på 1 700 kvadratmeter. Som jämförelse uppgår den nuvarande brandstationens yta till 2 032 kvadratmeter.

²¹ Uppföljning av Verksamhetens mål 2025 som är bilaga till årsredovisningen.

²² Nationellt tillståndregister för explosiva varor

Under 2025 har Ulricehamns kommun arbetat vidare med detaljplan för Bogesund 1:330 "Ny brandstation". Syftet med detaljplanen är att möjliggöra omlokalisering av Ulricehamns brandstation till fastighet Bogesund 1:330 i centrala Ulricehamn. Den nya placeringen ska möjliggöra för bättre framkomlighet i nära anslutning till väg 157, reglering av markanvändningen och utveckling av räddningstjänstens verksamhet som kan möta framtidens behov. När detaljplanen är färdigställd kan byggnationen starta. Den befintliga byggnaden kommer att monteras ner och ersättas av en ny byggnad anpassad för verksamheten.²³

För närvarande är det oklart enligt intervjuade tjänstepersoner vid förbundet om det behövs en ny detaljplan som omfattar plats för ambulans, eller huruvida Stationen i Ulricehamn ska vara framtidsförberedd för att eventuellt bli en heltidsstation. Tjänstepersoner från SÄRF har i ett tidigt skede skickat in en behovsspecifikation. SÄRF kommer att bilda en projektgrupp för det fortsatta arbetet med lokalutformning. I denna kommer SÄRFs ledning, personalföreträdare och huvudskyddsombud att ingå.

Direktionen beslutade den 31 maj 2024 att uppdraga åt ekonomichefsgruppen att ta fram en finansieringsmodell för nybyggnationer, vilket nu omfattar samtliga projekt, inte enbart brandstationen i Ulricehamn.

Hyressättning av verksamhetslokaler

De förtroendevalda revisorerna genomförde 2020 en granskning av hyressättning av SÄRF:s verksamhetslokaler. Syftet med granskningen har varit att granska hur principerna för hyressättning, renoveringar, nybyggnationer och nyetableringar av de lokaler förbundet hyr i medlemskommunerna ser ut.

Den samlade bedömningen var att medlemskommunerna, med få undantag, inte i tillräcklig utsträckning lever upp till förbundsordningens krav om att tillämpa självkostnadsprincipen, samt att tillhandahålla nödvändiga och ändamålsenliga lokaler. Det saknades dessutom en sammanhållen process inom förbundet som tydliggör beslutsgången för investeringar.

Rapporten är utskickad till medlemskommunerna. Ekonomichefsgruppen har haft uppe rapporten. SÄRF:s ekonomichef samt chef för avdelningen Teknik och fastighet fick hösten 2022 i uppdrag att genomföra dialogmöten med samtliga medlemskommuner. Detta slutfördes i mars 2023.

Frågan flyttades därefter över till medlemskommunernas ekonomichefsgrupp som redovisade ett gemensamt förslag på modell för hyressättning för SÄRFs verksamhetslokaler. Detta redovisades på medlemsrådet 21 april 2023 och förankrades i medlemsrådet 17 november 2023.²⁴

Samtliga hyresavtal med de kommunala hyresvärdarna har sagts upp.²⁵ Samtliga avtal var vid utgången av år 2024 ännu inte inkomna och alla avtal var inte heller färdigdiskuterade mellan SÄRF och medlemskommunerna. Förbundsdirektören gavs i uppdrag att vid Direktionens sammanträde 24 januari 2025 presentera effekterna av de nya avtalen i sin helhet (ekonomi, lokalstandard, underhåll). Fram tills dess skulle underskrifter avvaktas av de nya hyresavtalen.²⁶

²³ <https://www.ulricehamn.se/arkiv/pagaende-projekt/pagaende-projekt/2025-12-03-nya-lokaler-for-raddningstjanst-och-ambulans>

²⁴ Direktionens sammanträdesprotokoll §94, 15 december 2023

²⁵ Ibid.

²⁶ Direktionens sammanträdesprotokoll §66, 13 december 2024

Under de första månaderna 2025 signerades de nya avtalen. För att arbeta närmare medlemskommunerna och möta de nya hyresavtalen har SÄRF infört en samordningsorganisation med särskilda uppdrag mot förbundets stationer och övningsfält.²⁷

Direktionen konstaterar att det är viktigt att fastighetsägarna och SÄRF gemensamt aktivt arbetar med översyn av lokalerna så att de är ändamålsenliga. Behov av åtgärder sammanställs i lokalbehovsplaner som ska redovisas till Direktionen.²⁸

De nya arbetstiderna i kollektivavtal (EU-krav om dygnsvila)

De centrala parterna träffade överenskommelse 11 november 2022 om att göra ändringar i bestämmelserna om dygnsvila i Allmänna bestämmelser (AB) att gälla från och med 1 oktober 2023. Där anges att arbetstagaren har rätt till minst 11 timmars dygnsvila under varje period om 24 timmar samt under vilka förutsättningar det är möjligt att göra undantag från reglerna om dygnsvila, både vad avser planerad arbetstidsförläggning och vid oförutsedd händelse. Vidare anges att den sammanlagda arbetstiden vid planerad förläggning av arbete i kombination med jour får vara högst 20 timmar. Det förändrade regelverket har medfört att flera kommunala och regionala verksamheter, bl.a. räddningstjänsten, ser problem med arbetstidsförläggningen. De centrala parterna har träffat överenskommelse under hösten 2023 om att ge möjlighet att ansöka om dispens från regelverket. De centrala parterna anger att beslut om dispensansökan ska tas av den politiska ledningen.

Det är Arbetstidsnämnden som beslutar om dispensansökningar. Förbundet har under år 2024 och 2025 fått totalt tre dispensansökningar behandlade av Arbetstidsnämnden. Förbundet uppger att ett omfattande arbete har bedrivits partsammansatt för att se över olika schemaalternativ och bedöma hur dessa påverkar förmåga, verksamhet och arbetsmiljö. Arbetet har fortgått under 2025. SÄRF har i nuläget dispens för att förlägga arbete med 24-timmarsspass under sommarperiod, under helger och storhelger samt enstaka tillfällen under kortare perioder för övning/utbildning och då det råder kompetensbrist. Resterande dagar är arbetstiden förlagd i operativa dag- och nattpass.

Sanering av Viskan (Guttasjön)

Det har under flera år pågått en process mellan Länsstyrelsen, Borås Stad och Borås Energi och Miljö AB som avser sanering av förorenade sediment i Viskan. I processen har flera olika ansvarsutredningar tagits fram. Som en del av processen har Länsstyrelsen 2024 inkommit till SÄRF med ett avtalsförslag gällande undersökning av PFAS-förekomst i sedimentet i vattenområden kring Guttasjöns utbildningsanläggning.

Förbundet har haft dialog med Miljöförvaltningen i Borås Stad avseende den provtagning som behövde genomföras på området. Direktionen beslutade den 21 februari 2025 att ge förbundsdirektören i uppdrag att ta fram en handlingsplan, att anlita miljöjurist samt att kostnader för provtagningsplan, provtagning samt juridiskt stöd finansieras inom fastställd budget 2025.

SÄRF uppger i årsredovisningen att de under året har arbetat tillsammans med inhyrda konsulter för att genomföra en fullständig provtagning av marken i och runt anläggningen vid Guttasjön. Den färdiga rapporten, som visar höga halter av PFAS i området, lämnades i slutet av 2025 över till Miljöförvaltningen i Borås Stad. SÄRF följer noga utvecklingen på nationell liksom lokal nivå. Förbundet ser att ansvarsfrågan bör utredas närmare och ställer sig även frågande till om sanering kommer att vara möjlig i närtid sett till bristen på beprövade saneringsmetoder.

²⁷ SÄRF, årsredovisning 2025, s.13

²⁸ Direktionens sammanträdesprotokoll §6, 24 januari 2025

2.10 Intern kontroll

Direktionen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med förbundsordning samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Direktionen för Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund har vidare ansvar för att den interna kontrollen är tillräcklig.

Direktionen har 13 oktober 2017 antagit en policy för intern styrning och kontroll. Policyn är reviderad och beslutad av Direktionen 15 december 2023. Policyn beskriver syfte, organisation och uppföljning av SÄRF:s verksamhet och mål genom internkontroll. I policyn framgår även roller och ansvarsfördelning samt hur riskhanteringsprocessen är uppbyggd.

Förbundet har genomfört en riskanalys för 2025, som identifierade 64 risker (63 risker år 2024).²⁹ Riskanalysen ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Två risker, med tillhörande fyra aktiviteter, från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Planen för intern kontroll 2025 har antagits av Direktionen 14 mars 2025.

Processen för förbundets arbete med intern kontroll beskrivs i bilden nedan.

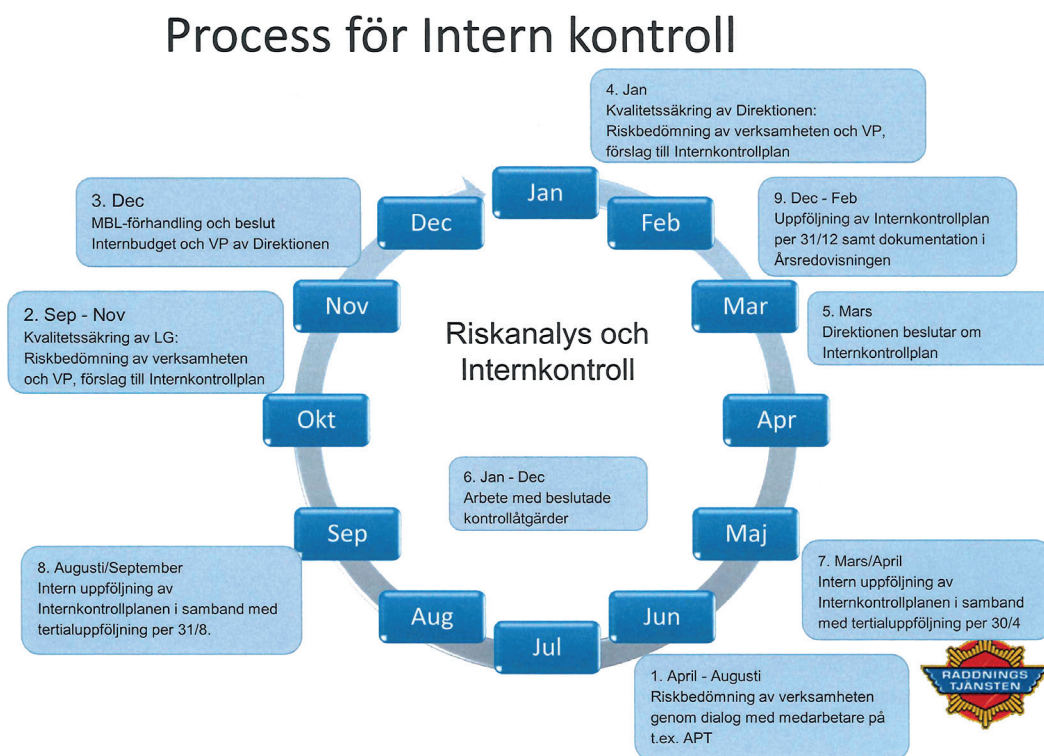

Bild 2. Process för intern kontroll i SÄRF, 2023-09-22.

Arbetet med intern kontroll har fortsatt löpande under året i förbundet. En tjänsteperson från kansliet leder den interna internkontrollgruppen där en från varje avdelning ingår i gruppen. Gruppen väljer att utföra kontroller utifrån riskanalys. Gruppen gör bland annat stickprovskontroller på löner och redovisning. En del kontrollåtgärder ska utföras och en viss nivå av stickprov ska göras enligt riskanalys/intern kontrollplan för 2025. Gruppen kan dock själv bestämma att utföra flera stickprov än dessa. Gruppen går ut till varandras avdelningar och stämmer av arbetet med intern kontroll. Man ser verksamheten med "nya ögon" och kan exempelvis ställa frågor om varför en avdelning arbetar på ett visst sätt menar gruppen. Att gå runt till varandras avdelningar, menar gruppen, leder till ständiga förbättringar och att personalen blir mer engagerad i sin verksamhet. Gruppen skriver åtgärdsrapporter samt beslutsprotokoll och arbetar med förbättringsarbete.

²⁹ Internkontrollplan 2025, Diarienummer 2025-000114, giltig från 2025-01-01, beslutad 14 mars 2025

Det görs en intern uppföljning av planen för intern kontroll och beslutade kontrollåtgärder i riskanalysen i samband med tertialuppföljningar.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2025 som en bilaga till årsredovisningen. Uppföljning av samtliga två internkontrollmoment i planen har genomförts under 2025. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 20 mars 2026. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

2.11 Övriga iakttagelser

2.11.1 Internbanken i Borås Stad

Revisionskontoret noterar att SÄRF för närvarande erhåller ränta om 2,5 mnkr 2025 (ca 3,9 mnkr under 2024) på förbundets medel om 119,9 miljoner kronor som är insatt hos internbanken i Borås Stad. Räntan var 2,25 procent i snitt under 2025 enligt intervjuade.

3 Sammanfattande bedömning

Granskningen av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning bedöms i huvudsak utifrån kommunallagen, lag om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och God redovisningssed. Granskning har utförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. I granskningen av förbundets årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Direktionens budgetbeslut och eventuella beslut om specifika mål och prioriterade aktiviteter som avser budgetåret 2025. Den interna kontrollen bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll samt dess uppföljning. I den sammanfattande bedömningen ingår i förekommande fall också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot förbundet under året.

Granskningen visar att förbundets årsredovisning är upprättad i enlighet med de krav som finns för resultat- och balansräkning. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen följer i huvudsak lagstiftningens uppställning.

För helåret 2025 redovisar förbundet ett underskott om 4,0 mnkr, vilket är 2,0 mnkr bättre jämfört med budget. Revisionskontoret noterar att budgeten för 2025 var underfinansierad med 6,0 mnkr. Enligt kommunallagen 11 kap. 5 § ska det varje år upprättas en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. Av förbundets budget framgår vilka synnerliga skäl som åberopas för att fatta beslut om en underfinansierad budget 2025. Möjligheten att underbalansera budgeten skall användas med restriktivitet och normalt sett endast något enstaka år. Revisionskontoret kan konstatera att förbundet har haft en underfinansierad budget under åren 2020 till 2025. Revisionskontoret bedömer med utgångspunkt i ovanstående att Direktionen behöver upprätta balanserade budgetar kommande år i enlighet med kommunallagen.

Revisionskontoret noterar att ett nollresultat inte uppnås men att budgetmålet för 2025 överträffas. Balanskravet är inte uppfyllt och Direktionen åberopar synnerliga skäl för att inte reglera balanskravsresultatet inom tre år. Bedömningen av vad som utgör synnerliga skäl avgörs bland annat av vad som är god ekonomisk hushållning utifrån vad som är förutsättningarna i förbundet. Mot denna bakgrund av att förbundet saknar riktlinjer för god ekonomisk hushållning blir det svårt att bedöma huruvida synnerliga skäl föreligger eller inte. Förbundet har över tid byggt upp ett avsevärt eget kapital. Det finns dock inte tydliga beslut av Direktionen att detta gjorts i syfte att möta tillfälliga framtida intäktsminskningar eller kostnadsökningar.

Förbundet saknar beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning. I sådana riktlinjer ska både finansiella som verksamhetsmässiga mål framgå som är av vikt för god ekonomisk hushållning. Avsaknaden av riktlinjer och mål gör det svårt att bedöma om förbundet har en god ekonomisk hushållning. Detta i synnerhet då budgeten är underfinansierad och det saknas ställningstagande från Direktionen om hur stort det egna kapitalet ska vara för att ha en god ekonomisk hushållning. Direktionen behöver enligt Revisionskontorets bedömning besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna behöver innefatta både verksamhetsmässiga och finansiella mål avseende god ekonomisk hushållning.

I granskningen framkommer avvikelser i form av upprättande av negativa budgetar, avsaknad av riktlinjer för god ekonomisk hushållning och tydliga beslut av Direktionen avseende syftet med det egna kapitalet. Detta medför enligt Revisionskontorets bedömning att väsentliga styrprinciper för förbundets ekonomi saknas. Direktionen behöver därför enligt Revisionskontorets bedömning ta initiativ mot en tydligare styrmodell för förbundets finansiering.

Revisionskontoret noterar att de materiella anläggningstillgångarna i huvudsak är redovisade i enlighet med RKR R4. Enligt RKR R5 Leasing ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Revisionskontoret rekommenderar förbundet att se över sina hyresavtal. Detta för att se om några av dessa kan klassificeras som finansiell leasing, i samband med översynen av hyresavtal. Revisionskontoret noterar att en sådan process har initierats av förbundet under 2025.

Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse och lämnar upplysningar om måluppfyllelse. Sammantaget konstateras att förbundet genomfört uppföljning avseende samtliga de 18 prestationsmål Direktionen fastställt för 2025. Sammantaget är 14 av 18 prestationsmål helt genomförda per 31 december 2025. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen till 94 % genomfört under året. Förbundet uppger i årsredovisningen att även det finansiella målet för året uppnås. Detta då budget på - 6,0 mnkr uppnås genom ett resultat om - 4,0 mnkr. Förbundet bedömer därmed att kravet på god ekonomisk hushållning uppfylls.

Direktionen har 15 december 2023 antagit en reviderad policy för intern styrning och kontroll. Förbundet har genomfört en riskanalys, som identifierade 64 risker. Riskanalysen ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Två risker från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Planen för intern kontroll 2025 har antagits av Direktionen 14 mars 2025.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2025 som bilaga till årsredovisningen. Uppföljning av samtliga två internkontroller/moment i planen har genomförts under 2025. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 20 mars 2026. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen och God redovisningssed. Årsredovisningen följer i huvudsak rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning redogör för väsentliga händelser och lämnar genom sin förvaltningsberättelse en översiktlig redogörelse över hur förbundets verksamhet utvecklats under året. Samtliga av Direktionens prestationsmål följs upp på ett enhetligt sätt i årsredovisningen. Revisionskontoret bedömer att redovisningen av verksamhetsresultat och mål i årsredovisningen i huvudsak är förenliga med de mål som Direktionen beslutat om.

Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Bedömningen är att verksamheten i förbundet har skötts på ett ändamålsenligt sätt. Från ekonomisk synpunkt bedöms förbundet skötts på ett tillfredsställande sätt med utvecklingsområden. Direktionen behöver upprätta balanserade budgetar till kommande år i enlighet med kommunallagen, besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning och ta initiativ mot en tydligare styrmodell för förbundets finansiering. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Borås 2026-03-24

Andreas Ekelund

Revisionschef, Revisionskontoret

Borås Stad

Stefan Sjöblom

Certifierad kommunal yrkesrevisor, Revisionskontoret

Borås Stad

Aleksandra Popovic

Praktikant, Revisionskontoret

Borås Stad

Revisionskontoret

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås

Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se

Webbplats boras.se/stadsrevisionen

BORÅS STAD